

19. Jihozápadní Asie (Perský záliv)

Vymezení oblasti : Turecko, Sýrie, Libanon, Izrael, Jordánsko, Saudská Arábie, Jemen, Omán, SAE, Katar, Bahrajn, Kuvajt, Irák, Afghánistán.

Je to kategorie rozvojových států x Izrael. Hospodářsky vyspělý jen díky surovinovým zdrojům (ropa, zemní plyn). Je to strategicky významné místo (styk tří kontinentů)

Povrch

Je převážně hornatý, jedná se o pohoří alpsko-himalájského vrásnění, vysoká, mladá pohoří jako je např. Kavkaz, Hindukuš, Pamir, Zagros. Jih je spíše plošinatý. Dále úrodná Mezopotámská nížina, pobřeží Středozemního, Černého a Kaspického moře, příhodná je i Anatolská plošina v Turecku.

Podnebí a vegetace

Subtropické a tropické, hlavně suché klima, protože sem nezasahují vláhonosné větry, když už, tak pouze v blízkosti moří západní větry, jsou zde častá vádí. Pasáty od rovníku jsou suché, protože vanou z pevniny, a tak se zde vyskytují hlavně pouště a polopouště, křoviny, subtropické porosty (Nafúd, Rub-al-Chálí, Lút, Syrská poušť). Pohoří nejsou pokryta vegetací.

Velmi úrodná je nížina Eufratu a Tigridu (doprava, elektrická energie, zavlažování), které se spojují v Šatt-al-Arab.

Obyvatelstvo

Vysoké přirozené přírůstky obyvatelstva. Ve městech žije asi polovina obyvatel. Obyvatelstvo je nerovnoměrně rozmístěno. Většina populace žije při pobřeží a v Mezopotámské nížině. Nejméně v horských oblastech Íránu a afghánistánu a ve vnitrozemí Arabského poloostrova. Nejrovnoměrěji je osídlené Turecko. Pestrá skladba obyvatelstva – Arabové, Turci, Židé, Peršané a Afghánci, Kurdové.

Styk tří áboženství – judaismus (Izrael), křesťanství (Libanon, Kypr) a islám. Politické a náboženské střety vedly k mnoha konfliktům a válkám (muslimové x křesťané v Libanonu; Izrael x arabský svět; boje Kurdů za nezávislost v Turecku a Iráku; Irák x Irán (1980-88); napadení a anexe Kuvajtu Irákem 1990 – porážka irácké armády operací „Pouštní bouře“ r. 1991; 2001 osvobozen Afghánistán od vlády Talibanu (islám, fundamentalisté), obsazení Afghánistánu a Iráku americkými vojsky).

Surovinové zdroje

Nejbohatší oblast světa, co se týče ropy a zemního plynu. Tyto zásoby se nacházejí hlavně v Saudské Arábii, Iránu, SAE a v Ománu. V Iráku moc ne, protože zde byl prodej omezen kvůli Sadámovi, aby neměl peníze na zbraně, v Kuvajtu zase kvůli válce (operace Pouštní bouře)-ustupující Iráčané zde zapálili vrty.

Ropa je většinou vyvážena v surovém stavu tankery kolem Afriky do Evropy nebo menšími loděmi přes Suez. Další cesta vede do Japonska. Mohly by vést ropovody kolem Středozemního moře, ale zde je výrazně neklidná oblast (Libanon, Sýrie – američani ji zařadili na seznam zemí podporujících terorismus). Je zde málo rafinerií, které ropu zpracovávají pouze pro potřeby země, pro místní trh. Zemní plyn se vyváží méně než ropa, protože zde není dostatek kapacit, aby se mohl zkapalnit, a tak byl většinou vhnán zpět do ložiska, aby se vytlačila ropa.

Rudy – Turecko těží hlavně chrom, ale také železo a měď. Polymetalické rudy se zase těží v Iránu, kde je dále zastoupen chrom, zinek a sůl. Mezi nerudné suroviny těžící se v této oblasti se řadí hlavně soli (Izrael) a fosfáty.

Cestovní ruch

Omezení kvůli vnitropolitické situaci, jinak by zde byla místa, kam cesovat. Třeba Turecko, Izrael, Saudská Arábie (Mekka).

Hospodářství a průmysl

Jelikož jsou to rozvojové státy a mají hodně ropy, tak je veškerý průmysl orientován tímto směrem. To znamená, že se jedná hlavně o průmysl těžební, chemický, v omezené míře strojný, který je vázán na zahraniční kapitál. Dále je zde rozvinutá řemeslná, tradiční výroba jako je kovotepuectví, kůže, keramika, koberce...

Zemědělství

Zemědělská výroba je v omezenější míře, jedná se hlavně o živočišnou produkci a sice o chov ovcí a koz, někdy i velbloudů, prostě o zvířata, která nejsou příliš náročná na potravu.

V rostlinné produkci je pěstování založeno hlavně na subtropické ovoce (citrusy, olivy, mandle, víno, fíky, datle..), ale pěstuje se zde také pšenice, ječmen, proso, luštěniny, ořechy, a v zavlažovaných oblastech i rýže. (hlavně Turecko). Dále se jedná o technické plodiny – tabák, bavlník, u Černého moře čaj, konopí.

Obyvatelstvo

Je zde nízká hustota obyvatelstva, ale zase vysoký přirozený přírůstek. Dále zde dochází ke střetu islámu, křesťanství a judaismu. Islám má dvě větve Sunity(sever) a Šíity(převaha, jih) v Iráku. V Izraeli se setkává islám a judaismus, Izrael byl jako země vyvolená uvolněn pro Židy, ale nebyly vyřešeny hranice a odsun palestinského obyvatelstva, a tak zde jsou problémy. Izrael tak odolává tlaku arabského světa za výrazné pomoci zahraniční podpory (hlavně USA)

Izrael

Nejrozvinutější stát, u něhož má terciální sféra opravdu velký vliv. V zemědělství byly provedeny velké pokroky, protože byla využita technologie a věda a z téměř neúrodných oblastí se získaly úrodnější. Kibucy je izraelské zemědělské družstvo, něco na socialistický způsob. Průmyslová výroba založena na potřebách obranyschopnosti země a na vývozu technologií na světové trhy, průmyslová špionáž. Dále zde má zásadní postavení farmacie, slavné jsou i zubní protézy a také broušení diamantů. Průmyslová výroba je také založena na výrobě produktů, které mají malé spotřební nároky a vysokou cenu. Dále je zde vyspělé bankovníctví a obchod.

Těžba fosfátů a draselných solí, měděných rud, ropy a zemního plynu. Těžba draselných solí (Mrtvé moře), chemie – hnojiva a petrochemie, , strojírenství (výroba zbraní), ..

Rostlinná výroba – subtropické ovoce (grepy), vinná réva, zelenina, brambory, pšenice, bavlník..

Doprava – kvalitní silniční a železniční síť, letecká doprava (Tel Aviv), námořní doprava (Haifa, Ejlat).

Vytvořen 1948 Valným shromážděním OSN. Arabové však rozhodnutí neuznali a se vznikem Židovského státu se nesmířili. Což vede stále ke střetům. 1993 podepsána smlouva o omezené palestinské autonomii pásma Gazy a západního břehu Jordánu.

Turecko

Výchozí postavení je v zemědělské výrobě, rozsáhlejší tvorba průmyslové výroby. Je zde levná pracovní síla a hlavně surovinové zdroje, což láká investory. Hodně Turků emigruje do Německa, někteří se tam kvalifikují a vracejí se do Turecka. Je to také jedna z kandidátských zemí EU, má rozvinutý cestovní ruch, hlavně se jedná o Istanbul, Tureckou riviéru na jihu. Turecko je také kritizováno za potlačování kurdské menšiny (sever Iráku, Z Iránu a V Turecka). Kurdové usilují o alespoň částečnou autonomii nebo samostatný stát.

Dále je zde ještě Kypr, který usiluje o začlenění do EU, ale bude přijat pod podmínkou, že dojde k jeho sjednocení, protože je rozdělen na tureckou a řeckou část

Sídla

hlavní města : Damašek, Bejrút, Jeruzalém, Rijád, Bagdád, Tehrán, Kábul, Mašhad, Ankara a dále: Tel-Aviv Jafo, Haláb, Mekka, Basra...